

Rampvlucht (KRO-NCRV 2022) en het werk van Vincent Dekker vormen samen een soort alternatieve geschiedschrijving van de Bijlmerramp, die zich loszingt van de formele onderzoeken en zich voedt met morele verontwaardiging, suggestie en dramatische vertelconventies. Waar de parlementaire enquêtecommissie en de officiële ongevalsrapporten in principe proberen een eenmalige, methodische reconstructie te maken, presenteren Dekker en de serie de geschiedenis als iets dat nooit af is: er is altijd nog een “extra rondje”, een ontbrekend document, een niet-gehoorde getuige die alles op zijn kop kan zetten. Dat open-eindige spanningsveld is dramaturgisch effectief, maar creëert tegelijk een permanent gevoel van onafheid en verdachtmaking rond het oorspronkelijke onderzoek.^{[1][2][3][4][5][6][7][8]}

In de dramalogica van Rampvlucht is de vasthoudende journalist de morele motor van het verhaal: iemand die koppig blijft doorvragen waar instituties liever zouden weggijken. De serie en documentaire spiegelen Dekker – en de door hem geïnspireerde personages – als de enigen die bereid zijn om de “onwaarschijnlijke” vragen te blijven stellen, ook als dat ten koste gaat van loopbaan en reputatie. Deze figuur sluit naadloos aan bij Dekkers eigen zelfpresentatie in boeken en artikelen: een eenling die het opneemt tegen een gesloten systeem en daarbij steeds weer stuit op verdwenen tapes, onvindbare dossiers en ambtenaren die maar de helft willen vertellen. De boodschap aan de kijker en lezer is impliciet maar helder: vertrouw de officiële lezingen niet, vertrouw liever het morele kompas van de kritische journalist.^{[2][9][10][11]}

Precies daar zet Pruis zijn scalpel in. Hij erkent dat wantrouwen tegen macht en instituties legitiem kan zijn, maar laat op dossierniveau zien hoe Dekker en de door hem geïnspireerde verhalen vaak niet langs de meest basale toetsingen komen. Het “extra rondje” wordt onder de loep gelegd: kaarten, radarplots en getuigenverklaringen blijken niet samen de spectaculaire afwijking te ondersteunen die journalistiek is verbeeld, waarna Dekker volgens Pruis niet zijn hypothese herijkt, maar zijn bronkeuze en interpretatie bijstuurt om de bestaande hypothese te redden. Iets vergelijkbaars gebeurt bij de lading en de vermeende doofpot: dossiers die in het onderzoek een duidelijke status hebben – bijvoorbeeld omdat ze buiten Annex 13 vallen of al lang openbaar zijn – keren in verhalen terug als “ontdekte” of

“eindelijk vrijgekomen” documenten. Wat in onderzoekslogica een nuanceverschil is, wordt in het narratief opgerekt tot bewijs dat men “iets” verborgen wil houden.^{[3][4][5][8][10][11]}

Rampvlucht versterkt dat mechanisme doordat het drama per definitie moet kiezen voor morele helderheid en herkenbare tegenstellingen. De serie mengt feitelijke elementen – echte namen, herkenbare situaties, verwijzingen naar bekende journalisten – met volledig gefictionaliseerde scènes die zijn ontworpen om spanning en identificatie op te wekken. Pruis wijst er terecht op dat dit voor experts nog wel te ontleden valt, maar voor gewone kijkers vrijwel onmogelijk is; zelfs een krant als NRC noteerde dat feit en fictie moeilijk uit elkaar te houden zijn. Daarmee ontstaat wat hij als een “nieuwe waarheid” benoemt: een mengvorm van half-herkende feiten, dramatische accenten en journalistieke frames die in het collectieve geheugen steeds meer plaats inneemt dan de droge, minder verhalende stukken uit onderzoek en enquête.^{[12][1][3]}

Belangrijk in de context is hoe Pruis het samenspel tussen Dekker en de serie beschrijft als een feedback-lus tussen media, politiek en publieke opinie. Journalistieke verhalen en hypothesen vinden via Kamerleden als Rob van Gijzel hun weg naar parlementaire vragen en hoorzittingen; de vragen zelf worden vervolgens weer nieuws, waarmee het gevoel groeit dat “er toch iets niet klopt”, simpelweg omdat er telkens opnieuw over wordt gedebatteerd. Rampvlucht komt daar decennia later overheen als een cultureel product dat precies die journalistieke strijd als dramatisch hoogtepunt centreert, inclusief de botsing met ministeries en onderzoeksraden. Pruis toont hoe zo de indruk ontstaat dat geschiedenis niet primair in rapporten en verhoren maar in series, documentaires en reconstructies wordt beslist – een vorm van geschiedschrijving via entertainment, waarin dramatische waarschijnlijkheid zwaarder weegt dan empirische.^{[5][6][7][9][11][13][14][1][12]}

Tegenover dat alles positioneert hij zijn website en documenten als een soort correctie-instituut: niet in de zin van een neutraal archief alleen, maar ook als expliciete poging om de morele weegschaal weer recht te zetten. In stukken over Dekker, over de enquête, over complottheorieën en doofpotverhalen zie je steeds dezelfde beweging: hij legt eerst het mediaverhaal uit, benoemt expliciet de termen en suggesties die zijn blijven

hangen, en zet daar vervolgens de integrale dossiers, tijdlijnen en officiële conclusies naast. Daarbij beroept hij zich niet alleen op technische expertise, maar ook op journalistieke normen: verwijzingen naar de Code van Bordeaux en de plicht om fouten te corrigeren maken duidelijk dat hij Dekker en de door hem geïnspireerde mediaproducties niet alleen inhoudelijk, maar ook ethisch aanspreekt. Het beeld dat uit zijn teksten oprijst, is dat van een parallel geschiedverhaal – voortgestuwd door Dekkers werk en bekrachtigd door Rampvlucht – dat aantrekkelijk en coherent is, maar volgens hem te weinig grond in de bronnen heeft en ondertussen forse schade toebrengt aan vertrouwen, professionals en vooral aan de mogelijkheid van verwerking bij de Bijlmergemeenschap.^{[4][7][11][14][15][16][17][18][2][3][5]}

1. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/rampvlucht>
2. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/v-f-dekker-1>
3. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/eindconclusies>
4. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/extra-rondje>
5. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/onthullingen>
6. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/de-enquete>
7. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/tijdlijn>
8. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/doofpot>
9. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/acoj>
10. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/analyses>
11. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/de-weegschaal>
12. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/stof-tot-nadenken>
13. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/ministerie>

14. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/motivatie>

15. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl>

16. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/slotopmerkingen>

17. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/complot-theorieen>

18. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/media>